

Oddział Karpacki Polskiego Towarzystwa Geologicznego w Jaśle powstanie i jego działalność

Czesław Fik*

Powstanie na ziemi karpackiej Oddziału Polskiego Towarzystwa Geologicznego można różnie przedstawiać i opisywać. Śledząc jego historię, wydaje się, że treść winna uwidaczniać wydarzenia związane z powstaniem Oddziału Karpackiego i ludzi, którzy go tworzyli. Przyjmując taki pogląd we wspomnieniach przedstawiono nieliczną grupę geologów związanych z poszukiwaniem i eksploatacją węglowodorów. Osiągali oni znaczące sukcesy, mieli ogromną twórczą pasję i byli pełni optymizmu. Toteż na trwale zapisali się nie tylko w dziedzinie geologii, przemysłu naftowego, ale także i w życiu publicznym.

Oddział powstał jako czwarty w Polsce, II wojnie światowej, na ziemi, która jak mówią nafiarcze, zawsze pachniała ropą. Z tą ziemią, swą działalność związał twórca krajowego i światowego przemysłu naftowego Ignacy Łukasiewicz; na niej od ponad 150 lat prowadzono prace poszukiwawcze i wydobywcze złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Na obszarze karpackim doskonalili swoje umiejętności naukowe i zawodowe całe pokolenia geologów. Tworzyli oni nie tylko historię przemysłu naftowego przepełnioną pasją badawczą, chęcią przekazywania zdobytej wiedzy kolejnym pokoleniom; byli to wspaniali ludzie, o których do dziś krąży mnóstwo ciekawych informacji i wspomnień.

Spośród bardzo wielu z nich należy wymienić profesorów: Jana i Stanisława Wdowiarzów, Henryka Świdzińskiego, Adama Tokarskiego, J. Kruczka, mgr H. Hempla, dr P. Karnkowskiego; wielu innych wybitnych naukowców z Krakowa, Warszawy, Kielc, którzy pozostawili po sobie duży dorobek naukowy i zawodowy wykorzystywany do dziś. Od początku działalności górnictwa naftowego, powstawało na ziemi karpackiej, wiele kluczowych zakładów mających bardzo ścisły związek z tą wówczas dominującą gałęzią gospodarczą Podkarpacia. Ta przeszłość w świetle obecnych przemian, wydaje się dość odległą, ale dla ludzi tego regionu jest zawsze żywa. O niej tak często przypominają nam różne okoliczności, jak np. 150-lecie powstania przemysłu naftowego, zapalenie po raz pierwszy lampy naftowej, jubileusze zakładów związanych z górnictwem naftowym, w tym tak niedawno (2003 r.) obchodzonej 50-letniej działalności ZPNiG w Jaśle i jego Służby Geologicznej (Praca zbiorowa ..., 2003; Fik, 2003). Wszyscy jubilanci na przestrzeni swojej działalności, byli związani z tą ziemią i z tym regionem. Na wspomnienie, obok historii geologii naftowej i osiągnięć geologiczno-poszukiwawczych, zasługuje także założenie w tym regionie podkarpackim, samodzielnego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Jego działalność była społeczna. Pierwszymi członkami byli głównie geolodzy związani z poszukiwaniami i eksploatacją złóż ropy i gazu, którzy tworzyli w tych zakładach służbę geologiczną.

Geologia jako oddzielna dyscyplina nauk przyrodniczych wyodrębniła się z górnictwa na przełomie XVIII i XIX w. Jej kształtowanie się, ustalanie głównych kierunków prac i badań nastąpiło w wieku XIX. Kiedy wypowiadamy słowa: Polskie Towarzystwo Geologiczne, musimy przywoływać także słowo Kraków. Więż towarzystwa nieprzerwanie trwa od lat po dzień dzisiejszy. W tym mieście doszło do powołania po pierwszej wojnie światowej Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Stało się ono fundamentem dalszego rozwoju nauk geologicznych po ciężkich latach rozbiorów Polski i zrzeszeniem polskich geologów w jednolitej organizacji. Powołanie towarzystwa poprzedziły przygotowania poczynione przez profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego dr Władysława Szajnochę — kierownika Gabinetu Geologicznego na Wydziale Filozoficznym. Na zebraniu 21 marca 1921 r. uchwalono Statut Założycielski PTG. Fakt ten stał się oficjalnym początkiem Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Organem towarzystwa jest *Rocznik PTG*.

Rozwój bazy surowcowej, w tym też i przemysłu naftowego spowodował, że w większych ośrodkach uczelniano-przemysłowych zaczęły powstawać oddziały Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Już w 1923 r. utworzono oddział we Lwowie i Warszawie, w 1926 r. w Wilnie, a w 1928 r. w ówczesnym zagłębiu naftowym w Borysławiu. W tym okresie obserwuje się rosnącą rangę PTG. Świadczą o tym organizowane posiedzenia naukowe, coroczne zjazdy, działalność wydawnicza, wymiana i współpraca z podobnego typu towarzystwami zagranicznymi. Lata 1939–1945 były podobnie, jak dla wszystkich Polaków okresem bardzo trudnym — ciężkim i dotkliwym dla polskiej nauki w tym i dla PTG. Działalność stowarzyszenia została przerwana — zginęło wielu członków. Uczelnie i inne instytucje naukowe wznawiają swą działalność. W czerwcu 1945 r. na terenie Krakowa (Świdziński, 1964) wznawia działalność Polskie Towarzystwo Geologiczne. W 1946 r. rozpoczyna swą działalność oddział w Warszawie, a w 1951 r. powstaje nowy oddział we Wrocławiu. W tym czasie następuje rozwój badań geologicznych co wpłynęło także na znaczenie PTG. Powstają wydziały geologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, Warszawskim, Wrocławskim oraz na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i wielu innych ośrodkach naukowych. Uczelnie opuszczają fachowcy z dziedziny geologii, którzy podejmują pracę w różnych działach życia gospodarczego. Znaczną część tych absolwentów decyduje się na pracę w przemyśle naftowym w południowo-wschodniej części kraju.

W początkach działalności poszukiwawczej w rejonie podkarpackim złoża ropy odkrywano w płytko zalegających strukturach, bo były łatwiejszym obiektem zarówno badań geologicznych, jak i działalności poszukiwawczej i wydobywczej. Wraz z postępem technicznym stopniowo zwiększano głębokość poszukiwań (Praca zbiorowa ..., 2003). Otwór wiertniczy Rymanów 1, 25 czerwca 1972 r., osiągnął głęb. 5404 m. Kolejne otwory — Paszowa 1 ukończony w 1984 r. osiągnął głęb. 7210 m, a otwór Kuźmina 1 w 1988 r. — głęb. 7541 m. Te najgłębsze otwory

*38-306 Libusza 552, pow. Gorlice, woj. małopolskie

miały wyjaśnić problem tzw. fałdów wglębnych Zakładano, że będą one kontynuowały się na zachód w obszar południowo-wschodnich granic Polski, jako przedłużenie zasobnej strefy boryslawsko-pokuckiej. Wśród geologów i naftowców zawsze dominowała chęć nowych odkryć. Było to i jest nadal przedmiotem ożywionych dyskusji, które wskazują, że ropy naftowej i gazu ziemnego należy systematycznie poszukiwać.

Przed 1939 r. dominowała koncepcja, że surowce bitumiczne są związane z obszarem Karpat, co w zasadzie decydowało, że ten region był przedmiotem badań geologicznych i działalności poszukiwawczo-wiertniczej. Taki pogląd utrzymywał się niemal do pierwszych lat po drugiej wojnie światowej. Ale już w latach 1946–1947 rozpoczęto prace poszukiwawcze między Mielecem a Kolbuszową. Niestety bez efektów przemysłowych. Pozytywne wyniki uzyskane z wierceń w Dębowcu (1946 r.), Wojślawiu (1948 r.), w Niwiskach (1956 r.) i w Partyni–Podborze (1959 r.) wniosły nowe spojrzenie na problematykę występowania węglowodorów (Praca zbiorowa ..., 2003; Fik, 2003). W pierwszym etapie prace wiertnicze podjęto na Przedgórzu Karpat, a nieco później w innych regionach Polski, które z biegiem lat przynosiły znaczące osiągnięcia, tak w zakresie przyrostu zasobów gazu ziemnego, jak i ropy naftowej. Pozytywne efekty przemysłowe uzyskane przez PNiG w Jaśle w rejonie Przedgórza spowodowały ograniczenie prac badawczo-poszukiwawczych w basenie karpackim. Natomiast o znaczeniu ekonomiczno-przemysłowym Przedgórza zadecydowały odkrycia gazu w rejonie Lubaczowa–Jaksmanic–Przemysła. Uzyskane w tym obszarze efekty wpłynęły nie tylko na systematyczny rozwój prac poszukiwawczych, ale również, na rozwój geologii. To też zrodziła się myśl utworzenia na Podkarpaciu większego zaplecza naukowego, samodzielnego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geologicznego (Czernicki, 1961a). Za tak podjętą decyzją przemawiało przede wszystkim, przekształcenie dotychczasowych luźnych kontaktów między geologami w formę umożliwiającą szeroką wymianę myśli technicznej, organizowanie życia naukowego, odczytów, dyskusji, wycieczek geologicznych, różnych inicjatyw społecznych oraz prowadzenia pracy popularyzatorskiej i wielu innych zbliżonych działań. Chodziło o utworzenie placówki, która wśród geologów i społeczeństwa propagowała mobilizujące inicjatywy. Powstanie na

terenie Jasła tej organizacji poprzedziło wiele wcześniejszych przedsięwzięć jak: zebrania i odczyty, kurso-konferencje geologiczne połączone z wycieczkami terenowymi o problematyce krajoznawczej i geologicznej. Już w roku 1959 nastąpił wyjazd 30. geologów z karpackiego rejonu naftowego w Góry Świętokrzyskie, a w 1960 r. odbyto kurs geologiczny w rejonie Podhala–Pienin i Tatr. Kolejne spotkania geologiczne odbyło się na terenie Bieszczad i Przemysła.

Spotkania te znacznie ożywiły działalność geologów naftowych. To też z inicjatywy ówczesnego głównego geologa PPNiG w Jaśle dr Piotra Karnkowskiego, aktywnego członka PTG w Krakowie i geologów pracujących przy poszukiwaniach i w eksploatacji, oraz dzięki przewodniczącemu Zarządu Głównego PTG w Krakowie prof. dr Henrykowi Świdzińskiemu (ryc. 1), zorganizowano w dniu 25 listopada 1960 r. zebranie w klubie Oddziału Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego w Krośnie.

Zebraniu przewodniczył prof. dr Henryk Świdziński, wybitny geolog karpacki, pierwszy dziekan Wydziału Geologiczno-Poszukiwawczego powstałego w 1951 r. na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, znakomity wychowawca i przyjaciel młodzieży, która go szanowała i kochała.

W posiedzeniu wzięło udział 30 geologów (Czernicki, 1961b). Uczestniczył także sekretarz Zarządu Głównego PTG dr inż. Janusz Kotlarczyk obecnie profesor. Po krótkim wprowadzeniu prof. Henryk Świdziński wygłosił odczyt pt. *Niektóre problemy geologii Karpat* po czym wywiązała się ożywiona dyskusja, podczas której, stwierdzono potrzebę utworzenia tu na Podkarpaciu koła krakowskiego Oddziału PTG. Wybrano Komitet Organizacyjny Oddziału Jasło–Krosno. Przewodniczącym komitetu został dr Piotr Karnkowski (ryc. 2), pracownik Jasielskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Naftowego w latach 1953–1962, główny geolog tego przedsiębiorstwa w latach 1955–1962, dyrektor ds. Geologii i Geonafy PGNiG, człowiek o wielkim entuzjazmie w dążeniu do realizacji rozwiązywania problematyki poszukiwań złóż ropy naftowej i gazu ziemnego i rozwoju krajowej produkcji.

Ukonstytuowanie Zarządu Komitetu Organizacyjnego nastąpiło w dniu 10 grudnia 1960 r. Zastępcą przewodniczącego został mgr inż. Zbigniew Jabczyński, sekretarzem — mgr inż. Bolesław Cisek, skarbnikiem — mgr Karol Skarbek, członkiem — dr inż. Józef Czernicki a przewodniczącym Komisji Rewizyjnej — mgr inż. Czesław Fik. Członkowie założonego ośrodka byli przeważnie związani z branżą naftową i rekrutowali się z okolic Jasła–Krosna a ich liczba wynosiła 28 osób. Prowadzona od 1961 r. korespondencja Komitetu sygnowana była pieczęcią Polskie Towarzystwo Geologiczne Komitet Organizacyjny Oddziału Jasło–Krosno. W czerwcu 1961 r. stan członków wzrósł do 36 osób. Dołączyli geolodzy z Gorlic, Sanoka, Ustrzyk Dolnych, Rzeszowa i Mielca. Komitet od swego powstania prowadził ożywioną działalność, organizując: odczyty, konferencje geologiczno-techniczne, pozyskując nowych członków, nawiązując równocześnie ścisłą współpracę ze Stowarzyszeniem Naukowo-Technicznym Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego, a szczególnie z oddziałem w Krośnie i kołem przy PPNiG w Jaśle. Ta współpraca dawała obopólne korzyści wnosząc pewien wkład w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

W 1961 r. w dniach 25 do 28 czerwca ziemia Sanocka była miejscem XXXIV Zjazdu Polskiego Towarzystwa

Ryc. 1. Prof. Henryk Świdziński — przewodniczący Zarządu Głównego PTG w Krakowie (1951–1960 r.)

Ryc. 2. Dr Piotr Karnkowski — przewodniczący Oddziału Karpackiego w Jaśle (10.12.1960–01.08.1962 r.)

Geologicznego (Czernicki, 1961b). W przygotowaniu, a także w zorganizowaniu tego zjazdu duży wkład wnosili członkowie Ośrodka Jasło–Krosno. Oceniając pozytywnie dotychczasową pracę i działalność ośrodka, Walny Zjazd Delegatów PTG w Załużu k. Sanoka jednogłośnie zatwierdził i powołał nowy Oddział PTG z siedzibą w Jaśle z adnotacją, że nazwę tego oddziału ustali jego Zarząd. Tak więc oddział ten powstał jako czwarty z kolei w Polsce po II wojnie światowej, w rejonie w którym Górnictwo Naftowe ma bogate tradycje. Podobne oddziały działały jedynie w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu. W bardzo krótkim czasie bo 1.08.1961 r. na posiedzeniu naukowym w Jaśle dla nowo powstałego oddziału przyjęto nazwę; Polskie Towarzystwo Geologiczne Oddział Ziemi Rzeszowskiej w Jaśle. Podczas walnego zebrania oddziału w dniu 30.09.1961 r. zatwierdzono nazwę oddziału, oraz wybrano zarząd w którego skład wszedł dotychczasowy Zarząd Ośrodka Jasło–Krosno. Zarząd Główny PTG na plenarnym zebraniu w dniu 9.10.1961 r. przyjął do wiadomości skład Zarządu Oddziału i akceptował jego kierunki działania. Pod koniec 1961 r. na budynku, w którym mieściła się służba geologiczna pojawiła się tablica z pełną nazwą oddziału.

Nowo wybrany zarząd za cel swej działalności przyjął:

- organizowanie zebrań, odczytów naukowych, szczególnie o tematyce geologicznej geofizycznej, wiertniczo-złożowej i naftowej;

- organizowanie lokalnych konferencji i zjazdów na tematy geologiczne;

- prowadzenia akcji popularyzacji nauk geologicznych poprzez publikowanie artykułów naukowych i popularno-naukowych w czasopismach geologicznych, naftowych i branżowych;

- organizowanie wycieczek geologicznych;

- współpraca z innymi organizacjami w celu rozszerzania oraz pogłębiania naukowej i zawodowej wiedzy geologicznej głównie ukierunkowanej na geologię naftową;

- przyjmowanie nowych członków w tym członków zbiorowych — zespołowych. Składki przekazywano Zarządowi Głównemu.

Oddział Ziemi Rzeszowskiej rozpoczął swą działalność od organizowania odczytów, porad geologicznych, publikowania artykułów w fachowych-branżowych

czasopismach geologiczno-naftowych, których ilość systematycznie wzrastała.

Od 1 kwietnia 1955 r. dyrektorem służby geologicznej w Jaśle zostaje dr Piotr Karnkowski (ryc. 2), który podejmuje aktywną działalność prac poszukiwawczych w Karpatach i ich Przedgórzu.

Z dniem 1 sierpnia 1962 r. do Zjednoczenia Przemysłu Naftowego w Warszawie zostaje służbowo przeniesiony przewodniczący oddziału dr P. Karnkowski, a w kwietniu 1963 r. przechodzi do Warszawy również skarbnik mgr K. Skarbek. Wobec tych nieprzewidzianych okoliczności dokooptowano do zarządu mgr E. Głowackiego oraz podjęto starania by przeprowadzić w czerwcu nowe wybory. Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w dniu 18 czerwca 1963 r. wybrano nowy zarząd w 6. osobowym składzie. Przewodniczącym został mgr inż. Stefan Kwolek, z-cą mgr inż. Zbigniew Jabczyński, sekretarzem mgr inż. Bolesław Cisek, skarbnikiem mgr Eugeniusz Głowacki, a organizatorami odczytów wybrano dr inż. Józefa Czernickiego i prof. Franciszka Sulikowskiego. Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został ponownie wybrany mgr inż. Czesław Fik, a jego z-cą mgr inż. Zenon Bajer.

Nowo wybrany przewodniczący był specjalistą z zakresu geologii naftowej, głównym geologiem w PNiG w Jaśle, był bardzo pracowity i wymagający. Prowadził oddział w Jaśle przez ok. 7 lat.

Działania zarządu sprawiły, że liczba członków w 1965 r. osiągnęła 65 osób. Członkami stali się nie tylko geolodzy, ale również geofizycy, wiertnicy, pracownicy laboratorium, lekarze, wykładowcy szkół średnich, oraz sympatycy geologii naftowej. W roku 1970 w dniu 10 sierpnia Oddział Ziemi Rzeszowskiej poniósł niepowetowaną stratę, gdyż zmarł nagle jego przewodniczący mgr inż. S. Kwolek. Funkcję przewodniczącego przejął jego zastępca mgr inż. Z. Jabczyński (ryc. 3), specjalista geologii naftowej, aktywny działacz PTG, ściśle związany z Oddziałem Karpackim od jego powstania, pełen energii i życia, koleżeński, pełniący wiele funkcji społecznych. Był pracownikiem Okręgowego Urzędu Górniczego, głównym geologiem Zakładu Eksploatacji Ropy Naftowej w Krośnie.

W 1972 r. na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w dniu 23 lutego wybrano nowy Zarząd Oddziału, którego przewodniczącym został mgr inż. Czesław Fik (ryc. 4), pracownik Działu Geologii w PNiG Jaśle od 1956 r. Specjalista branży naftowej w dziedzinie geologii i geofizyki. Aktywnie uczestniczący w działaniach na rzecz rozwoju poszukiwań złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Zastępcą został mgr inż. Zbigniew Jabczyński, sekretarzem mgr inż. B. Cisek, skarbnikiem mgr inż. Z. Bajer, a organizatorem odczytów dr inż. J. Czernicki. Na przewodniczącego komisji rewizyjnej wybrano mgr inż. I. Węgrzyzna. Pracę w tym okresie należy zaliczyć do trudniejszych momentów w działalności oddziału. Dokładano starań by pracę w oddziale ożywić, zaktywizować i dostosować ją do nowych warunków, nie kolidujących z pracą zawodową członków. Podjęto starania zmierzające do uaktywnienia członków do szerszej działalności publicystycznej, popularyzatorskiej, a głównie prezentowania najciekawszej problematyki geologiczno-surowcowej i wyników poszukiwawczych. Nawiązano współpracę z głównym geologiem woj. rzeszowskiego, który informował stowarzyszenie w formie referatów o odkryciach surowców mineralnych występujących w obrębie tego województwa. W celu zaktywizowania członków, podjęto prezentowanie odczytów naukowych na terenie Ustrzyk Dolnych, Sanoka, Krosna,

Ryc. 4. Mgr inż. Zbigniew Jabczyński — przewodniczący Oddziału Karpackiego w Jaśle (10.08.1970–23.02.1972 r.)

Ryc. 4. Mgr inż. Czesław Fik — przewodniczący Oddziału Karpackiego w Jaśle (23.02.1972–3.01.1996 r.)

Jaśła, Gorlic, Mielca, Przemyśla. Na posiedzeniach w trakcie dyskusji oceniano postęp naukowo-techniczny w szczególności dziedzinach działalności poszukiwawczej, wydobywczej i wiertniczej. Przedmiotem analizy ze strony stowarzyszenia było przygotowywanie nowych obszarów do dalszych badań i przyspieszenia — skrócenia czasu włączania pozytywnych otworów do eksploatacji. Duże zainteresowanie w dyskusji wywołały problemy związane z ochroną środowiska. Nie sposób ze względu na objętość artykułu przedstawić szerszego działania oddziału i zarządu, opisując wycieczki geologiczne, odczyty, szkolenia, posiedzenia naukowo-techniczne i wiele innych działań.

Do głównego nurtu pracy towarzystwa należała współpraca w przygotowywaniu różnego typu seminariów, szkoleń, konferencji i porad geologicznych.

Jako jeden z przykładów tej działalności zaprezentować można seminarium, z dnia 21 października 1974 r. Zorganizowane zostało przez służbę geologiczną PPNiG wspólnie z Oddziałem PTG na temat *Rozwój prac geologiczno-poszukiwawczych na obszarze Karpat i Przedgórze*.

Wprowadzone od 1 czerwca 1975 r. zmiany administracyjne kraju, spowodowały, że dotychczas stosowana nazwa Oddziału Ziemi Rzeszowskiej uległa deaktualizacji. Zarząd uznał, że nazwa winna odzwierciedlać region geologiczny, a nie podział administracyjny. Podjęto starania o zmianę nazwy na Oddział Karpacki. Ostatecznie akceptację uzyskano w dniu 6.04.1976 r. Od tej pory członkowie i sympatycy byli już członkami Oddziału Karpackiego PTG z siedzibą w Jaśle. Niemalą satysfakcją może poszczycić się zarząd, że członek Oddziału Karpackiego dr S. Kadey z zawodu lekarz — okulista pasjonujący się geologią, w programie telewizji polskiej zaprezentował bogate osobiste zbiory geologiczno-paleontologiczno-etnograficzne oraz naświetlił historię ziemi jasielsko-krośnieńskiej, podkreślając jej związki z powstaniem przemysłu naftowego. Członkowie nawiązywali współpracę z wieloma instytucjami, jak wyższe uczelnie, instytuty: naftowe, geologiczne, zakłady przemysłowe, szkoły średnie, zawodowe i podstawowe. Zarząd i członkowie brali czynny udział w przygotowaniu 49. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geologicznego, który odbywał się w dniach od 22 do 25 września 1977 r. w rejonie Krosna–Dukli. Siedzibą Komitetu Organizacyjnego zjazdu był Załóż k. Sanoka.

Ryc. 5. Mgr inż. Andrzej Maksym — przewodniczący Oddziału Karpackiego w Jaśle od 3 01.1996 r.

Ryc. 6. Mgr inż. Bolesław Cisek — sekretarz Oddziału Karpackiego w Jaśle (10.12.1960–31.12.1994 r.)

Na podkreślenie zasługuje zbiorowe uczestnictwo nie tylko we wspomnianym zjeździe, ale także w zjeździe w Przemyślu, który odbył się w dniach 16–18 września 1988 r.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Jaśła i Ziemi Jasielskiej, w związku z 150 rocznicą urodzin Ignacego Łukasiewicza zostały ogłoszone w Domu Kultury w Jaśle referaty: *Życie i działalność I. Łukasiewicza, oraz jego związki z Jasłem* — dr inż. Józef Czernicki, a historię przemysłu naftowego w rejonie Jasielskim przedstawił dr inż. Józef Klęba. Na podkreślenie zasługuje wycieczka geologiczna w rejon Bieszczadów, w trakcie której problematykę występowania złóż bitumicznych tego obszaru omówiono wspólnie z Kołem NOT, działającym przy PKN w Ustrzykach Dolnych. Dyskutowano na temat budowy geologicznej Bieszczadów oraz dalszych możliwości odkrycia złóż ropy naftowej. Wzięło udział ponad 160 uczestników przybyłych niemal z całej Polski. Wszystkich interesowały ciekawe wycieczki po przepięknym rejonie ziemi Bieszczadów. Do wzbogacających wiedzę geologiczną członków oddziału należały wyjazdy o charakterze geologiczno-przemysłowym w obszary, w których prowadzone były głębokie otwory interesujące tak pod względem budowy geologicznej, jak i problematyki złożowej. Członkowie stowarzyszenia będący równocześnie pracownikami służb geologicznych, na których spoczywał obowiązek dokumentowania złóż bituminów i opracowywania założeń badań poszukiwawczych, bardzo często na zebraniach podejmowali dyskusję nad rozwiązywaniem niektórych zawiłych problemów związanych z budową geologiczną, tektoniką i zagadnieniami złożowymi występującymi tak rejonie Karpat, i ich Przedgórze. Dokonywana w ten sposób ocena tych zagadnień dawała znacznie większą pewność w podejmowaniu ostatecznych decyzji.

W zebraniach oddziału wzięło sumie udział ponad 60 prelegentów, którzy wygłosili 132 odczyty z różnych dziedzin geologii i problematyki związanej z poszukiwaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, zagadnień geofizyczno-sejsmicznych, obecnej eksploatacji złóż bitumicznych, ochrony środowiska i spraw przemysłowo-gospodarczych. Wiele z nich swoją ciekawą tematykę poszerzoną o najbardziej aktualne wyniki, dość często prezentowali ponownie (Czernicki & Fik, 1981).

Zarząd Oddziału odbył ponad 340 posiedzeń. Przyjął ok. 1000 pism, a wysłał 800. Liczba członków wzrosła od 28 osób w 1960 r. do 59 w 1968 r. W latach 1962–1972 kształtowała się w granicach od 53–50 osób. Od tego czasu zaznaczył się spadek ilości członków oddziału i kształtowała się w granicach od 41–45. W 1977 r. oddział liczył 40 osób, a w 1996 r. obejmował 27 osób, a w 2005 r. — 20 członków. Wpływały na ten stan zmiany pracy. Upiętyjący czas sprawił, że część młodszych kolegów pracuje, część zmieniła pracę i przeszła do Warszawy, Krakowa, Wołomina, Kielc, Poznania, Zielonej Góry, Piły, Torunia, Tarnobrzega, Kęt, USA i innych ośrodków przemysłowych. Dość znaczna część przeszła na emeryturę, a wielu odeszło na zawsze. Ze smutkiem wspominamy odejście: S. Kwolka, A. Habrowskiego, W. Wachela, J. Czernickiego, Z. Jabczyńskiego, B. Ciska, J. Woińskiego, T. Żolnierczuka, E. Głowackiego, E. Konarskiego, S. Krygowskiego, K. Kadeya, K. Jaśłowskiego, W. Urygi, Cz. Tabora, J. Klęby, B. Styczyńskiej, H. Koczur i wielu innych przyjaciół. Ale Oddział Karpacki istnieje nadal i prowadzi aktywną działalność. Niewątpliwie w dalszych jego działaniach liczył się będzie wysiłek intelektualny, coraz nowocześniejsza wiedza i przedsiębiorczość.

W 1996 r. na ogólnym zebraniu Oddziału Karpackiego przewodniczącym został wybrany mgr inż. Andrzej Maksym (ryc. 5), którą to funkcję pełni nadal. A. Maksym rozpoczął pracę w Oddziale Geonafty w Jaśle. Reprezentuje młodsze pokolenie geologów; jest specjalistą w zakresie geologii naftowej, pełen zapału do pracy zawodowej i społecznej, koleżeński, radujący się z sukcesów geologiczno-przemysłowych.

Przykładem dalszej działalności Oddziału Karpackiego to zorganizowany w dniach 22–25 września 2005 r. Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego w Iwoniczu-Zdroju; zjazd ten przygotował przewodniczącego mgr inż. A. Maksym i członek Zarządu Głównego w Krakowie dr P. Dziadzio. Na podkreślenie zasługuje fakt, że funkcję sekretarza zarządu pełnił nieprzerwanie od powstania oddziału do 1994 r. mgr inż. Bolesław Cisek (ryc. 6).

Kolega B. Cisek to wybitny specjalista z zakresu geologii naftowej o wysokiej kulturze osobistej, skromny, wyróżniający się nienaganną aktywną pełną poświęcenia pracą. Główny geolog PNiG w Jaśle w latach 1971–1994. Wzorowy kolega, przodujący w działaniach na rzecz rozwoju poszukiwań złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, oddany i wzorowy członek Oddziału Karpackiego.

Podsumowując dzieje Oddziału Karpackiego PTG można stwierdzić, że w tym odległym podkarpackim terenie pozbawionym większego zaplecza naukowego w miarę swych możliwości prowadził on dość ożywioną i

wielostronną działalność. Wszystkich członków w tym oddziale coś niezwykle łączyło i to nie tylko działalność, ale przede wszystkim trwałe więzi koleżeńskie, przyjaźń, oraz solidna praca, która zawsze była największą wartością. Do ważniejszych celów jakie wyłaniały się przed członkami — była troska o poziom wiedzy geologicznej i kultury osobistej. Wśród wielu członków i sympatyków geologii panuje opinia, że Oddział Karpacki wniósł swój wkład dorobek do cennych i bogatych osiągnięć Polskiego Towarzystwa Geologicznego i przemysłu naftowego w Polsce.

Literatura

- CZERNICKI J. 1961a — Powstanie Ośrodka Polskiego Towarzystwa Geologicznego. *Wiadomości Naftowe*, 7: 22.
CZERNICKI J. 1961b — XXXIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego. *Wiadomości Naftowe*, 7: 214–216..
CZERNICKI J. & FIK CZ. 1981 — Dwudziestolecie Oddziału Karpackiego PTG w Jaśle. *Rocz. Pol. Tow. Geol.*, 51.
FIK Cz. 2003 — Wspomnienia i monografie geologa Jasielskiego. 50 lat Jasielskich Poszukiwań. *Apla Oficyna Wyd. Krosno*.
Praca zbiorowa 2003 — 50 lat Jasielskich Poszukiwań. *Apla Oficyna Wyd. Krosno*.
ŚWIDZIŃSKI H. 1964 — Polskie Towarzystwo Geologiczne w XX-lecie Polski Ludowej. *Rocz. Pol. Tow. Geol.*, 34: 5–17.

Praca wpłynęła do redakcji 23.11.2005 r.

Akceptowano do druku 23.01.2006 r.